

Projectplan aanvraag CmK4 25-28

Inhoudsopgave

1 Samenvatting	4
2 Inleiding	5
2.1 Toekomstbestendig cultuuronderwijs	5
2.2 Interne context	5
2.3 Externe context	5
2.4 Aanleiding voor voortzetting CmK	6
3 Reflectie op de stand van zaken Cultuureducatie met Kwaliteit	7
3.1 De positie van cultuureducatie in de Rotterdamse context	7
3.2 Reflectie op de resultaten 2021-2024	7
3.3 Bijstelling strategische aanpak	8
4 Activiteiten 2025-2028	9
4.1 Projectdoelstellingen	9
4.2 Afbakening en samenhang	9
4.3 Activiteitenprogramma	10
4.3.1 Werkwijze	10
4.3.2 Thema's: burgerschap, vakmanschap, plezier in taal	10
4.3.3 KunstPakt projecten	11
4.5 Risicoanalyse	11
5 Samenwerking	13
5.1 Onderwijs	13
5.2 Culturele instellingen	13
6 Deskundigheidsbevordering en kennisdeling	14
6.1 Deskundigheidsbevordering	14
5.3 Hoger onderwijs	14
5.4 Kennispartners en ambassadeurs	14
6.2 Kennisdeling	15
6.3 Netwerken	15
7 Monitoring en evaluatie	16
7.1 Doelen	16
7.2 Activiteiten	16
7.3 Duurzaamheid	16

1. Samenvatting

In KunstPakt, de Rotterdamse aanpak van CmK, staat in de komende periode het consolideren en borgen van de resultaten van CmK 1, 2 en 3 centraal. Als rode draad door onze activiteiten loopt de overtuiging dat cultuuronderwijs bijdraagt aan de brede ontwikkeling, gelijke kansen en veerkracht van Rotterdamse leerlingen en studenten. De verplichte en facultatieve doelstellingen van CmK zijn leidend voor onze aanpak.

We werken aan [duurzame kwaliteitsverbetering](#) door samenwerking tussen primair, voortgezet, middelbaar beroepsonderwijs, speciaal onderwijs en de culturele omgeving te bevorderen. Hierbij richten we ons, ter bevordering van de verankering van cultuuronderwijs, primair op scholen die eerder aan CmK hebben deelgenomen en blijven ook ruimte bieden aan nieuwe scholen.

Rotterdamse scholen ontwikkelen binnen KunstPakt niet alleen activiteiten, maar zetten ook vervolgstappen in de verankering van kwalitatieve cultuureducatie. De vraag van de school staat centraal en samen met culturele partners wordt er samenhang in de activiteiten gebracht en voortgebouwd op duurzame samenwerking, die kan inspelen op de actualiteit. De gebiedsconsulenten van Kenniscentrum Cultuuronderwijs Rotterdam (KCR) adviseren en begeleiden scholen op maat, werkend vanuit de thema's burgerschap, plezier in taal en vakmanschap.

In CmK4 zetten we in op [het bevorderen van deskundigheid](#) binnen cultuureducatie, essentieel voor de borging van cultuuronderwijs en in het licht van de komende curriculumvernieuwing. Dit gebeurt via de KCR Academie, waar een team continu de impact van onze activiteiten onderzoekt, bijstuurt en monitort.

KunstPakt is dé Rotterdamse aanpak van Cultuureducatie met Kwaliteit

[Integrale cultuureducatie in verbinding met andere vakken](#) is een kernonderdeel van onze aanpak. We geloven in cultuuronderwijs in de brede betekenis als basisvaardigheid, waarbij kunstvakken en andere vakken zoals taal, rekenen en digitale geletterdheid kunnen worden verbonden.

[Het verbinden van binnen- en buitenschools](#) blijft een belangrijk aandachtspunt binnen KunstPakt. Door gebiedsgericht te werken, integreren consulenten deze verbinding in schoolbegeleiding en advisering. De impact van cultuuronderwijs wordt vergroot als het niet binnen de schoolmuren blijft. Daarom stimuleren we met onze samenwerkingspartners scholen om een koppeling met de vrije tijd van leerlingen te maken.

CmK staat niet op zichzelf. CmK werkt samen met andere Rotterdamse cultuureducatieprogramma's zoals het Cultuurtraject, Ieder Kind een Instrument (IKEI) en de Cultuurcoaches. In de CmK4-periode blijven we zorgen voor een effectieve inzet van beschikbare middelen vanuit een brede en gemeenschappelijke blik.

2. Inleiding

2.1 Toekomstbestendig cultuuronderwijs

Als kenniscentrum voor cultuuronderwijs in Rotterdam is onze missie om scholen en culturele instellingen te adviseren, ondersteunen en faciliteren bij het bevorderen van cultuuronderwijs. We zoeken daarbij aansluiting bij het lokale onderwijs- en cultuurbeleid van de gemeente in een hechte samenwerking met het Rotterdamse onderwijs- en cultuurveld om bij te dragen aan de brede ontwikkeling van leerlingen.

De begrippen cultuuronderwijs en cultuureducatie worden veelal door elkaar gebruikt, maar er is een duidelijk onderscheid te maken. De kern van het verschil zit hem in binnenschools en buitenschools. Cultuureducatie wordt vaak gebruikt als overkoepelende term voor beiden. KCR richt zich op de periode binnen schooltijd en hanteert daarom de term cultuuronderwijs.

KCR hanteert, als penvoerder voor de Rotterdamse aanpak van CmK, wel nog de term cultuureducatie. Daarbij leggen we vooral de nadruk op 'met kwaliteit'. Of we nu spreken over cultuuronderwijs of cultuureducatie, we vinden het belangrijk dat het van kwaliteit is. Daarbij zijn we ons ervan bewust dat het belangrijk om leerlingen gelijke kansen te geven en cultuur te laten doorwerken in het hele leven van de kinderen en jongeren in Rotterdam.

In het licht van CmK4 erkennen we de uitdagingen van de toekomst, waarbij mentale gezondheid en gelijke kansen voorop staan, vooral gezien de recente maatschappelijke ontwikkelingen. We menen daarom dat toekomstdenken onze aandacht verdient. De rol van docenten is hierbij essentieel, zowel in wat ze onderwijzen als hoe ze dat doen. Cultuuronderwijs biedt ruimte voor expressie en diversiteit, maar vereist ook moed van de (vak)leerkrachten.

Hoe kunnen we docenten hierbij het beste ondersteunen, openhartig met elkaar in gesprek gaan en samen verkennen wat werkt en waarom? Door onze activiteiten, zowel kwantitatief als kwalitatief te blijven aanscherpen, streven we ernaar positieve impact te hebben op de levens van Rotterdamse leerlingen. We geloven dat cultuuronderwijs niet alleen nu, maar ook in de toekomst het verschil zal maken, door hun horizon te verbreden en hen voor te bereiden op een wereld die we ons nu nog niet volledig kunnen voorstellen.

2.2 Interne context

In de periode die achter ons ligt heeft KCR een transitie doorgemaakt van een projectorganisatie, gefinancierd vanuit cultuurplanmiddelen, naar een intermediaire organisatie die structureel gesubsidieerd wordt uit het Cultuurbudget. Als intermediaire organisatie spelen we een verbindende rol in de

stad. We leveren zelf geen artistiek product, maar schakelen onafhankelijk tussen partijen. De opdracht die wij voor onszelf zien, ligt in het bouwen van bruggen. Tussen de cultuursector en het onderwijsveld, theorie en praktijk, leerkracht en leerling en tussen school en maatschappij.

De verschuiving van onze rol in de stad heeft ons gedwongen opnieuw te kijken naar onze positionering en strategie. In 2022 besloten we het aandeel kenniscentrum, waar theorie en praktijk samenkomen, een prominentere plaats te geven in onze missie. Met meer ruimte voor responsief onderzoek om beter in te kunnen spelen op de vragen vanuit cultuur en onderwijs, maar ook om onze interne functies inhoudelijk steviger te maken. Dit geeft onze verbindende rol in de stad een verdiepende laag. We zien onszelf als een lerende organisatie, die kennis over cultuuronderwijs verzamelt, borgt en deelt met het veld. Dynamisch, wederkerig en werkend vanuit een grote betrokkenheid van alle partijen.

Een wisseling van directeuren en een reorganisatie binnen KCR heeft geleid tot een nieuw organogram bestaande uit een lijnorganisatie met drie afdelingen (relatie en advies, onderzoek en ontwikkeling en bedrijfsvoering) die integraal met elkaar samenwerken. Dit heeft ook gevolgen gehad voor de plek van CmK3 in de organisatie. De strategie om projectdoelstellingen te halen, richt zich op de professionalisering van consulenten en het verbeteren van kennisdeling, monitoring en evaluatie. Er is focus aangebracht op gebiedsgericht werken en de synergie met andere activeringsinstrumenten van KCR.

2.3 Externe context

CmK speelt zich af in Rotterdam, een cultureel diverse stad met meer dan 671.125 inwoners. Hier begrijpen we dat kwalitatief cultuuronderwijs essentieel is voor het bevorderen van cultureel bewustzijn en het leggen van een fundament voor samenleven in diversiteit.

Het Rotterdamse onderwijs

In haar afwegingskader baseert KCR zich op de huidige onderwijssituatie in Rotterdam. Met 215 basisscholen die zich inspannen om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren, 32 scholen in het speciaal onderwijs, waar structuur en veiligheid centraal staan. De 80 Rotterdamse middelbare scholen voldoen over het algemeen aan de eisen voor cultuuronderwijs, door de opname van CKV in het curriculum en docenten voor kunstvakken. En met bijna 60.000 studenten in het middelbaar beroepsonderwijs is Rotterdam een ware mbo-stad. Mbo-scholen integreren cultuureducatie vaak in het verplichte burgerschapsonderwijs, maar zijn niet verplicht dit op te nemen in het curriculum.

De Rotterdamse kunst- en cultuursector

In de Rotterdamse kunst- en cultuursector vonden recent verschuivingen plaats die de positie van KCR veranderden. De opheffing van de RRKC in 2022 en onze verwijdering uit het cultuurplan in 2021 hebben ons getransformeerd tot een intermediaire organisatie, net als Cultuur Concreet en SKAR. Deze veranderingen vormen het decor waarin we een nieuwe CmK-beleidsperiode ingaan en hebben impact op Rotterdammers. Het beïnvloedt de scholieren, ouders, leerkrachten, en de sectoren onderwijs en cultuur. Ons doel blijft hetzelfde: elk kind in Rotterdam de kans geven kunst en cultuur te ervaren en zo hun ontwikkeling te stimuleren en kansen te vergroten. Wat ons drijft om CmK voort te zetten, en welke ambities we voor onszelf gezet hebben, zetten we in de volgende hoofdstukken uiteen.

2.4 Aanleiding voor voortzetting CmK

Voor CmK3 lanceerden we KunstPakt, onze Rotterdamse benadering van Cultuureducatie met Kwaliteit, gericht op het activeren van scholen met minder ervaring (scenario 1 & 2). We concentreerden ons op gebiedsgericht werken en richtten onze organisatie daarop in. We stelden de vraag vanuit de school centraal en introduceerden het werken vanuit de onderwijsthema's burgerschap, vakmanschap en plezier en taal. Het programma sloot aan op deze thema's en kon ook door andere dan in CmK1 en CmK2 betrokken culturele partijen worden uitgevoerd.

In het licht van CmK4 erkennen we de uitdagingen van de toekomst, waarbij mentale gezondheid en gelijke kansen voorop staan, vooral gezien de recente maatschappelijke ontwikkelingen. We menen daarom dat toekomstdenken onze aandacht verdiend. De rol van docenten is hierbij essentieel, zowel in wat ze onderwijzen als hoe ze dat doen. Cultuuronderwijs biedt ruimte voor expressie en diversiteit, maar vereist ook moed van de (vak)leerkrachten.

In 2023 herijkten we onze strategie met een professionelere aanpak van kennisdeling, deskundigheidsbevordering en monitoring. We maakten deelname voor scholen toegankelijker. Deze herijking activeerde nieuwe scholen en gaf eerdere deelnemers de kans om cultuuronderwijs op maat verder te ontwikkelen en te borgen.

Ondanks deze bewegingen de goede kant op zijn de uitdagingen om kunst en cultuur te verankeren in het onderwijs nog groot. Er ontbreekt nog overzicht over de spreiding, intensiteit en kwaliteit ervan. Daarnaast blijft ook de financiële borging van het cultuuronderwijs door het onderwijs achter. Recente studies tonen aan dat de mogelijkheden voor kinderen om aan kunst en cultuur deel te nemen nog steeds ongelijk verdeeld zijn in Rotterdam.

KunstPakt stelt KCR in staat cultuur en onderwijs te verbinden, kennis te delen en te cumuleren en daarmee cultuuronderwijs te verduurzamen en te borgen in scholen. De bijbehorende middelen zijn substantieel en blijven belangrijk voor CmK4.

3. Reflectie op de stand van zaken Cultuureducatie met Kwaliteit

3.1 De positie van cultuureducatie in de Rotterdamse context

In Rotterdam wordt de waarde van cultuuronderwijs voor de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren erkend. De gemeente Rotterdam werkt al jaren samen met de cultuursector aan goed cultuuronderwijs voor alle leerlingen. Samen met leerkrachten en kunstvakdocenten, geven culturele instellingen, van klein tot groot, vorm aan het Rotterdamse cultuuronderwijs.

De scholen en culturele instellingen hebben een breed scala aan middelen ter beschikking voor cultuuronderwijs. Zo zijn er middelen voor het jaarlijkse cultuurtraject, ondersteunt de gemeente bijna 30 fte aan cultuurcoaches op tientallen scholen en nemen ongeveer 30 scholen deel aan programma's van culturele instellingen in het kader van de leertijd uitbreiding. Ook wordt de subsidie van het ministerie van OCW voor Cultuureducatie met Kwaliteit door de gemeente gematcht.

Op ongeveer 75% van het primair onderwijs is cultuuronderwijs stevig verankerd. Verankering betekent dat het onderwijs opgenomen is in het beleid of curriculum, dat de school gebruik maakt van culturele omgevingen en dat leerkrachten betrokken zijn bij de lessen van vakdocenten of voldoende deskundig zijn om zelf les te geven. Op de overige 25% van de scholen is sprake van een sporadische afname van externe cultuureducatie. Leerlingen nemen dan, al dan niet regelmatig, deel aan culturele activiteiten, maar er is geen geïntegreerd onderwijsbeleid voor cultuur.

Sinds het programma CmK in 2020 werd opengesteld voor het mbo en het v(s)o, heeft cultuuronderwijs een groei doorgemaakt. Voor het vo geldt dat CKV een wettelijk verplicht vak is en onderdeel van het eindexamen.

Programma's voor het vo zijn daarom minder op verankering, maar meer op deskundigheidsbevordering en integratie met de culturele omgeving gericht. Stevige verankering van CKV in de brede schoolvisie kan nog verbetering in duurzaamheid opleveren. In het mbo wordt cultuuronderwijs duurzaam verankerd door het opzetten van een practoraat.

De gemeente wil de waarde van cultuur in de komende jaren beter zichtbaar maken door onderwijsinstellingen te informeren over de samenhang tussen CmK en andere cultuuronderwijsregelingen en -programma's. Verder wordt de focus gelegd op het versterken van de schil om de school door samenwerking met externe partijen te versterken, wat het onderwijs kan ontlasten en verrijken. Systematische evaluaties op projectniveau zullen daarin bijdragen aan kwaliteitsverbetering en deskundigheidsbevordering.

3.2 Reflectie op de resultaten 2021-2024

CmK heeft het bereik van scholen in het primair-, speciaal-, voortgezet- (in het bijzonder in het vmbo en mbo) aanzienlijk vergroot en bijgedragen aan een groeiend draagvlak voor cultuuronderwijs in Rotterdam. We zien commitment vanuit schoolbesturen voor de waarde en het ontwikkelen van een sterke infrastructuur voor cultuuronderwijs dat aansluit op onderwijsthema's.

Hoewel cultuuronderwijs steeds meer geïntegreerd wordt in de schoolvisie en het curriculum, blijft de stabiliteit ervan nog vaak afhankelijk van het enthousiasme van schoolleiders, leerkrachten en ICC'ers. Het lerarentekort en personeelswisselingen maken de ontwikkeling en borging van cultuuronderwijs kwetsbaar. Toch heeft KunstPakt tussen 2021 en 2023 succes geboekt met maar liefst 67 'spoor 1'- en 69 'spoor 2'-scholen.

Culturele instellingen werken vaker dialooggericht, waarbij de vraag van de school en het culturele aanbod beter op elkaar aansluiten. Scholen werken vaker samen met meerdere culturele partners, die elkaar vanuit hun eigen expertise, discipline en koers kunnen versterken. Dat leidt tot steeds meer impact op de brede ontwikkeling van leerlingen.

In deze periode namen, naast culturele instellingen en georganiseerde coalities vanuit CmK1 en 2, ook meer diverse partners deel. In totaal werkten meer dan 40 culturele partijen, van klein tot groot, van structureel gesubsidieerd tot ongesubsidieerd, van gebieds- tot stedelijk georiënteerd samen met en in het onderwijs.

In het begin van de CmK 3 periode lukte het niet voldoende om de projectdoelstellingen en prestaties te realiseren. Dat kende verschillende oorzaken:

- De bewuste keuze om het eigenaarschap van het project aan de participerende scholen over te dragen, wat meer inspanning vergde om scholen gemotiveerd en aangehaakt te houden dan op voorhand was ingeschat.
- Het plan voor CmK3 is opgesteld vóór de COVID crisis, waardoor scholen nog steeds worstelen met de gevolgen, zoals leerachterstanden en een nijpend lerarentekort. Scholen voelden zich in veel gevallen overvraagd en het constructief oppakken van eigenaarschap van KunstPakt stond hier nog steeds mee op gespannen voet.
- Vertraging bij het beoordelen van aanvragen en betaalverzoeken van scholen, waarbij niet altijd concrete antwoorden op inhoudelijke vragen konden worden gegeven.
- Verschil in planning tussen FCP en de gemeente Rotterdam, waarbij prestaties jaarlijks moeten worden gehaald voor de gemeente. FCP toetst pas na afloop van de CmK-periode. Bij onderbesteding vordert de gemeente in het betreffende jaar terug waardoor FCP moet matchen, wat druk legt op het halen van prestaties.

Dit alles resulteerde vanaf 2021 in een stagnering van de bereikcijfers voor KunstPakt. In overleg met gemeente Rotterdam, Fonds cultuurparticipatie en KCR werd besloten om de prestatiecijfers voor het primair onderwijs naar beneden bij te stellen. Daarmee kreeg het proces richting en werd een andere strategische koers ingezet.

KunstPakt stelt KCR in staat cultuur en onderwijs te verbinden, kennis te delen en te cumuleren en daarmee cultuuronderwijs te verduurzamen en te borgen in scholen.

3.3 Bijstelling strategische aanpak

Vanaf dat de situatie in 2022 duidelijk werd voor KCR is er hard gewerkt aan een systematische aanpak die zich vertaalde zich naar de volgende acties:

- De start van een professioneel georganiseerd publiek programma in mei 2022, met een jaarlijks congres en een reeks openbare dialogen over actuele thema's met betrekking op cultuuronderwijs. Dit stelt ons in staat samen met onze culturele en onderwijs partners een leergemeenschap te vormen en om relevante kennispartners aan ons te binden.
- De organisatie van de manifestatie 'Gelijke kansen met cultuuronderwijs', maakte het mogelijk de rode draad van KunstPakt vast te houden. Partners die enigszins uit beeld waren geraakt, werden opnieuw aan KunstPakt verbonden. De uitkomsten van deze manifestatie zijn geborgd in een publicatie en een ongevraagd advies aan de wethouder Onderwijs, Cultuur en Evenementen, Said Kasmi. Vertegenwoordigers uit het onderwijs en de culturele sector en tekenden een intentieverklaring om samen te werken aan de kwalitatieve verduurzaming en borging van cultuuronderwijs.
- Het uitwerken van de drie thema's van KunstPakt (burgerschap, plezier in taal en vakmanschap) in kennisdossiers, die consultants handvatten biedt om samen met scholen in gesprek te gaan over de behoefte rondom cultuuronderwijs in de brede zin.
- De professionalisering van de afdeling relatie en advies om steviger te kunnen adviseren op het gebied van cultuuronderwijs in een gebiedsgerichte aanpak en met behoud van onze onafhankelijke rol als intermediair.
- Het toegankelijker maken van de deelname voor scholen met het KunstPakt Proeftuinen, waarin scholen en culturele partners ruimte krijgen om cultuuronderwijs vorm te geven, gebaseerd op hun behoeften en ontwikkelvragen die aansluiten op één van de KunstPakt thema's.
- Vanwege de grote behoefte die er in het mbo bleek te zijn aan samenwerking en borging van cultuuronderwijs zijn middelen uit KunstPakt vrijgemaakt voor de oprichting van een mbo practoraat en daarmee duurzame borging van cultuuronderwijs in het mbo.

4. Activiteiten 2025-2028

4.1 Projectdoelstellingen

We werken aan [duurzame kwaliteitsverbetering](#) door samenwerking tussen primair, voortgezet, middelbaar beroepsonderwijs, speciaal onderwijs en de culturele omgeving te bevorderen. Hierbij richten we ons, ter bevordering van de verankering van cultuuronderwijs, primair op scholen die eerder aan CmK hebben deelgenomen en blijven ook ruimte bieden aan nieuwe scholen.

Rotterdamse scholen ontwikkelen binnen KunstPakt niet alleen activiteiten, maar zetten ook vervolgstappen in de verankering van kwalitatieve cultuureducatie. De vraag van de school staat centraal en samen met culturele partners wordt er samenhang in de activiteiten gebracht en voortgebouwd op duurzame samenwerking, vanuit actualiteit. Samen met KCR werken zij aan een stevig gebiedsgericht netwerk voor cultuureducatie. De gebiedsconsulenten van KCR adviseren en begeleiden scholen op maat, werkend vanuit de thema's burgerschap, plezier in taal en vakmanschap, maar werken ook aan het in kaart brengen van de culturele omgeving van de school.

KCR inspireert en laadt de scholen in dialoog met culturele partners op het gebied van duurzame kwaliteitsontwikkeling met kennis over KunstPakt thema's. Ook verbinden we praktijkervaringen aan onderzoek en theorie en brengen deze terug naar de scholen in verschillende vormen zoals in publicaties, debatten en programma's.

In CmK4 ligt de focus op het [bevorderen van deskundigheid](#) in cultuureducatie, essentieel voor de borging en verduurzaming ervan, vooral met het oog op de komende curriculumvernieuwing. We zetten stevig in op deskundigheidsbevordering en kennisdeling. Wij zien dit als een belangrijke voorwaarde voor verankering en borging van cultuuronderwijs. Via de KCR Academie onderzoekt en stuurt een team continu onze activiteiten. Deskundigheidsbevordering van leerkrachten, docenten en culturele partners is cruciaal voor kwalitatieve cultuureducatie. Dit omvat visievorming rond cultuuronderwijs, kennis over cultuuronderwijs gerelateerd aan burgerschap, vakmanschap en plezier in taal, en het versterken van vaardigheden.

Scholen (spoor 1 en 2) en culturele partner(s) die deelnemen aan KunstPakt worden niet alleen uitgenodigd deel te nemen aan de georganiseerde trainingen maar ook om onze netwerkbijeenkomsten, debatten en congressen te bezoeken. Zo wil KCR werken aan een grootstedelijke leergemeenschap, een 'coalition of the willing' die zorgt voor een maatschappelijk draagvlak voor cultuuronderwijs in Rotterdam. KCR stelt ook het doel te werken aan haar eigen deskundigheidsbevordering zodat we scholen en culturele partners steeds beter kunnen informeren, adviseren en begeleiden vanuit wederkerigheid.

De facultatieve doelstelling waarbij de penvoerder [integrale cultuureducatie in verbinding stelt met andere vakken](#) is voor KCR meer een aanpak dan een doel op zich. Wij geloven namelijk dat cultuuronderwijs in zijn brede betekenis al een basisvaardigheid is. Juist in die visie van cultuuronderwijs kunnen kunstvakken en veel andere vakken op elkaar betrokken worden. In onze ideale wereld denken we minder in vakjes ten behoeve van kwalificerende eisen, of een vak als persoonsvorming of burgerschap. Het gaat om verbinding waarbij de leerkracht een cruciale factor is als cultuurdrager en overdrager. Wij zien vanuit het brede begrip van cultuuronderwijs kansen om cultuuronderwijs te verbinden aan de basisvaardigheden, taal, rekenen en digitale geletterdheid.

[Het verbinden van binnen- en buitenschools](#), de laatste doelstelling, blijft een aandachtspunt in KunstPakt. Consulenten werken gebiedsgericht, waarbij dit integraal deel uitmaakt van schoolbegeleiding en advisering. In CmK4 werken we intensief samen met Cultuur Concreet, Jeugdfonds Sport & Cultuur en diverse culturele partners met buitenschools aanbod en we zorgen voor goede verbindingen met de regeling School en Omgeving, door als penvoerders samen te werken. Door cultuuronderwijs buiten de schoolmuren te brengen, vergroten we de impact. Daarom stimuleren we scholen om cultuur te koppelen aan de vrije tijd van leerlingen, ondersteund door onze samenwerkingspartners.

4.2 Afbakening en samenhang

CmK4 biedt opnieuw de mogelijkheid om te werken met scholen in het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs. We grijpen deze kans met beide handen aan, gezien de groeiende belangstelling voor de ontwikkeling en verduurzaming van cultuuronderwijs in deze sectoren. De inzet van CmK-gelden is hierbij essentieel.

Zowel scholen die eerder aan CmK hebben deelgenomen (spoor 1) als nieuwe scholen (spoor 2) doen mee aan KunstPakt. Hun vraag blijft leidend, ook ten aanzien van de aankomende curriculumvernieuwingen. In CmK3 hebben we 69 nieuwe scholen geactiveerd: 49 in het primair onderwijs, 18 in het voortgezet (speciaal) onderwijs (waarvan acht in het vmbo en vijf in het VSO), en 10 opleidingen van twee Rotterdamse mbo-scholen. We hebben ook spoor 1-scholen uit eerdere fases gereactiveerd en willen onze relatie met deze 67 scholen verstevigen. De meeste deelnemende scholen zijn primair onderwijs.

Met spoor-1 scholen verder werken aan duurzame kwaliteitsverbetering en verankering vereist een stevige investering vanuit CmK-gelden. We zetten sterk in op deskundigheidsbevordering en kennisdeling, ondanks vertragingen door de gevolgen van corona, het lerarentekort en

personeelwisselingen. Daarnaast blijven we nieuwe scholen (spoor 2), waar kunst en cultuur nog geen vanzelfsprekend onderdeel van het curriculum is, activeren. Vooral in het gespecialiseerd onderwijs en het vmbo, waarbij we vanaf CmK4 ook de achterstandscore, bij gebrek aan een betere term, van de scholen meenemen.

CmK staat niet op zichzelf. Eerder is gebleken hoe het zich verhoudt tot andere Rotterdamse cultuureducatieprogramma's zoals het Cultuurtraject, Ieder Kind een Instrument (IKEI) en de Cultuurcoaches, evenals activiteiten binnen de regeling School en Omgeving. In de CmK4-periode streven we naar een effectieve inzet van middelen vanuit een breed en gezamenlijk perspectief. Het stapelen van aanbod in bepaalde wijken of scholen geeft niet altijd het gewenste resultaat; daarom richten we ons op een verstevigde samenhang tussen kennis, netwerken van cultuurcoaches, consultants en culturele partners, en een gebiedsgerichte infrastructuur voor cultuuronderwijs. Dit zorgt ervoor dat elke school passend cultuuronderwijs krijgt.

We verbinden de 'lessons learned' uit de praktijk koppelen met theorie. De kennis die hier weer uit voort komt maken we deelbaar. Zo kan kennis accumuleren ten behoeve van de verankering van cultuuronderwijs.

We koppelen praktijklessen aan theorie en delen de opgedane kennis om de verankering van cultuuronderwijs te bevorderen. Binnen KCR besteden we blijvende aandacht aan de samenhang tussen onze bedrijfsonderdelen. We werken aan de aansluiting van diensten zoals schoolbegeleiding/ advies, monitoring en evaluatie, en ons programma met het Cultuurtraject (Rotterdams Kunstmenu), KunstPakt, activiteiten van de KCR-academie (deskundigheidsbevordering) en evenementen zoals netwerkbijeenkomsten, debatten en het jaarlijkse congres.

4.3 Activiteitenprogramma

4.3.1 Werkwijze

De komende jaren werken we in een open en flexibele structuur om scholen te ondersteunen in hun cultuuronderwijs. Scholen kunnen zich verder ontwikkelen of aansluiten op hun eigen niveau. We bieden mogelijkheden voor deskundigheidsbevordering van professionals (zie 6.1) en ondersteunen zowel bestaande als nieuwe programma's en samenwerkingen (zie 4.3.3.). Scholen en culturele partners kunnen routes kiezen met verschillende intensiteit en duur, afhankelijk van hun instapniveau en ambitie. Alle deelnemende scholen werken aan het verduurzamen van kwalitatief cultuuronderwijs en het uitbreiden van hun netwerk met culturele partners.

KunstPakt-projecten sluiten aan bij (één van) de KunstPakt-thema's en actuele onderwerpen. Binnen deze projecten stimuleren we scholen om ouders te betrekken en vak- en discipline overstijgend te werken. We richten ons ook op de verbinding tussen binnen- en buitenschoolse cultuureducatie, vooral door de koppeling met de vrije tijd van leerlingen. Dit helpt de op school aangewakkerde passie buiten de school verder te ontwikkelen.

Door gebiedsgericht te werken, richten we ons op de schil om de school. KunstPakt-projecten dragen bij aan een rijke leeromgeving en helpen ons de wereld van de leerlingen

beter te begrijpen. Vooral in het primair onderwijs, waar leerlingen grotendeels in hun eigen wijk naar school gaan, is het belangrijk om cultuuronderwijs aan te laten sluiten bij hun leefwereld. Leerlingen ervaren vaak een groot verschil tussen de wereld op school en thuis. Het is belangrijk om kinderen en jongeren ervaringen te kunnen bieden met cultuuronderwijs die aansluiten bij hun leefwereld. Wij leren vanuit de praktijkervaringen van zowel de culturele instellingen als het onderwijs dat de zorg voor een zorgvuldige dialoog met de ouders cruciaal is voor de brede ontwikkeling van het kind.

Elk gebied in Rotterdam heeft een eigen KCR-consulent die de vraag van de school specifiek kan begeleiden en op maat advies kan geven over cultuuronderwijs. Van de ontwikkeling en uitvoering tot evaluatie van plannen en de samenwerking met culturele partners. KCR-consulenten fungeren als onafhankelijke partners in de projecten. KunstPakt-activiteiten zijn een onderdeel van de schoolbegeleiding die KCR biedt met de inzet van KCR-consulenten.

4.3.2 Thema's: Burgerschap, Vakmanschap, plezier in taal
Kansengelijkheid loopt als een rode draad door het werk van KCR heen en het blijft belangrijk om kennis te ontwikkelen en delen over hoe cultuuronderwijs hieraan bijdraagt. Diverse thema's waren de afgelopen jaren actueel en blijven dat ook. Denk hierbij aan mentaal welzijn van onze jongeren, polarisatie, conflictsituaties in de wereld en het klimaat. Naast deze onderwerpen zien we ook een aantal vraagstukken waar we specifiek de focus op leggen.

Vanaf CmK3 staan voor KCR drie thema's centraal binnen cultuuronderwijs: burgerschap, vakmanschap en plezier in taal. We hebben gezien dat, door de wettelijke eisen in het primair en voortgezet onderwijs, burgerschap een vlucht heeft gekregen. Tegelijkertijd zijn ook de andere thema's nog steeds actueel. De komende jaren blijven we werken vanuit deze drie thema's en geven we meer aandacht aan het ontwikkelen van kennis rondom plezier in taal en vakmanschap. Zie voor de verdere uitwerking van de thema's de toegevoegde bijlage.

De thema's zijn gekozen in overleg met het onderwijs en houden rekening met de uitdagingen waar het onderwijs voor staat. Elk thema focust op een ander onderwijsdomein volgens onderwijspedagoog Gert Biesta. Bij vakmanschap ligt de nadruk op kwalificatie. Taalvaardigheid, met een kwalificerende kant, biedt vooral mogelijkheden voor reflectie. Deze thema's richten zich op persoonlijke groei en ontwikkeling, wat ze belangrijk maakt voor het domein subjectificatie. Burgerschap past binnen het domein socialisatie.

De drie thema's zijn relevant en actueel voor Rotterdamse scholen. Uit gesprekken met scholen blijkt dat deze thema's veel losmaken en er een grote behoefte bestaat om ze vanuit kunst en cultuur te benaderen. De verwachting is dat deze benadering nieuwe en verrassende invalshoeken zal opleveren.

De thema's zijn geschikt voor alle schooltypen en worden niet tot in detail uitgewerkt, wat scholen en culturele partners de vrijheid geeft om aspecten van een thema uit te werken in een programma dat aansluit bij de behoeften of de visie van de school of groep van scholen.

Momenteel werkt SLO aan de actualisatie van de kerndoelen en examenprogramma's.

KunstPakt-projecten dragen bij aan een rijke leeromgeving en helpen ons de wereld van de leerlingen beter te begrijpen. Vooral in het primair onderwijs, waar leerlingen grotendeels in hun eigen wijk naar school gaan, is het belangrijk om cultuuronderwijs aan te laten sluiten bij hun leefwereld.

Een deel van de conceptkerndoelen is al opgeleverd en een deel volgt in 2024. Na een testfase worden de kerndoelen vastgesteld, halverwege de CmK-periode. Ook andere kerndoelen zijn relevant voor cultuuronderwijs en de verbinding met de drie thema's. De actualisatie van de kerndoelen en examenprogramma's is een belangrijk thema om nader kennis over te ontwikkelen en te delen.

4.3.3 KunstPakt projecten

Scholen kunnen zowel in een proeftuin als in een meerjarig KunstPakt-project samenwerken met culturele partners. De proeftuin is een laagdrempelig model voor scholen die nog niet deelnamen aan CmK, waarin zij samen met een culturele partner een programma ontwikkelen en uitvoeren. Het begint met een vraag van de school binnen een van de drie thema's, waarvoor zij een nieuwe kijk of oplossing zoeken. Proeftuinen zijn experimenteel, maar gericht op concrete resultaten, met voortdurende reflectie door de school en culturele partner.

Scholen die eerder aan CmK deelnamen (spoor 1) kunnen een meerjarig KunstPakt-project aangaan. Dit biedt ruimte om cultuureducatie aan te passen aan de aangekondigde curriculumvernieuwing.

Alle deelnemende scholen (spoor 1 en 2) worden aangemoedigd hun programma te monitoren met het zelfevaluatie-instrument EVI. Na elk schooljaar en/of proeftuin vindt een evaluatie- en voortgangsgesprek plaats tussen de KCR-gebiedsconsulent, de school en de culturele partner(s).

De curriculumvernieuwing zal leiden tot verdere visievorming en eventuele bijstelling van activiteiten, met als doel cultuureducatie een volwaardig onderdeel van het curriculum te maken.

4.5 Risicoanalyse

Wij onderscheiden een viertal risico's voor ons plan. Door deze in kaart te brengen komen ook de kansen en mogelijkheden om ons plan te laten slagen nog scherper voor het voetlicht.

1 Afnemend politiek draagvlak voor cultuuronderwijs

Op het moment van schrijven brengen de formerende partijen hun regeerakkoord naar buiten. De directe gevolgen op midden en lange termijn zijn nog onzeker. Het huidige politieke klimaat draagt echter niet bij aan het draagvlak voor kunst en cultuur. Naast financiële beperkingen zien we een verschraving van de politieke visie op kunst en cultuur, waarbij de waarde ervan vaak wordt gedefinieerd in het kader van een economische agenda in plaats van als waarde voor de samenleving. Commerciële partijen concurreren met gesubsidieerde partijen, wat kan leiden tot oneerlijke concurrentie en ten koste gaat van de pedagogische en didactische kwaliteit.

Het Rotterdamse primair onderwijs wordt gekort op de ROB, bedoeld voor activiteiten die bijdragen aan gelijke kansen voor

alle leerlingen en vaak ingezet voor cultuuronderwijs. Hoewel de lumpsum per leerling omhooggaat, linken scholen dit vaak niet aan cultuuronderwijs. Bovendien loopt de mogelijkheid om NPO-gelden te besteden medio 2025 af. De focus op meetbare leeropbrengsten en basisvaardigheden beïnvloedt de keuze voor cultuuronderwijs. De positieve effecten van cultuuronderwijs op basisvaardigheden worden niet altijd op waarde geschat, waardoor een belangrijke kans wordt gemist om cultuuronderwijs in te zetten voor verbinding en gelijke kansen.

De structureel gesubsidieerde instellingen in de culturele sector krijgen minder budget in de komende beleidsplanperiode, terwijl kosten (o.a. personeel/fair pay) stijgen en de financiële en personele capaciteit beperkt is, ook voor cultuureducatie. Niet (structureel) gesubsidieerde instellingen zijn vaak afhankelijk van CmK-gelden die scholen krijgen. Omdat dit een stimuleringsregeling betreft en er op veel scholen beperkte financiële borging is, is dit niet toekomstbestendig.

De intrinsieke waarde van kunst en cultuur en daarmee van cultuuronderwijs en haar impact op de brede ontwikkeling staat onder druk, wat ook de kwaliteit ervan aantast. Het is nodig om concrete en dwingende argumenten te vinden om de overheid te overtuigen van de financiële ondersteuning van kunst en cultuur en van kwalitatief cultuuronderwijs.

Met CmK blijven we aansluiten bij de vier basisvaardigheden zodat scholen blijven investeren. We realiseren ons dat het van belang is om de waarde van cultuuronderwijs te blijven agenderen. In Rotterdam is er het voorbeeld van Generation R (next) dat onderzoekt welke omgevingsfactoren van invloed zijn op de groei, ontwikkeling en gezondheid van kinderen en hun ouders. Samen met onze partners verkennen we de mogelijkheden voor een longitudinaal onderzoek naar de effecten van cultuuronderwijs op de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren met de werktitel: Generation ART.

2 Lerarentekort

Het lerarentekort blijft een zorgpunt en is door de coronacrisis verergerd. Scholen zoeken naar praktische en duurzame oplossingen en zullen zich daardoor anders moeten organiseren. Dit kan ten koste gaan van de onderwijskwaliteit. Deze kwaliteit is cruciaal voor samenhangend cultuuronderwijs, waar CmK zich sterk voor inzet. Door het lerarentekort en de vele taken hebben scholen echter weinig tijd om met KCR-consulenten en het culturele veld samen te werken. Verankering van cultuuronderwijs kost tijd.

KCR heeft samen met SKVR subsidie aangevraagd voor het NPO-project waarin de cultuursector helpt het lerarentekort aan te pakken. Het project "Slim organiseren met de inzet van kunstvakdocenten" probeert door de inzet van kunstvakdocenten een deeloplossing te bieden. Robuuste teams kunnen vakintegratie bevorderen en de onderwijskwaliteit versterken.

3 Botsende waarden

Leerkrachten en docenten ervaren steeds vaker botsingen tussen de werelden van school, thuis en straat, bijvoorbeeld wanneer ouders hun kind thuishouden tijdens de week van de lentekriebels. In het voortgezet onderwijs en mbo staat de pedagogische relatie onder druk door korte lontjes in de klas of doordat onderwerpen zoals de Holocaust onbespreekbaar zijn, een voorbeeld van handelingsverlegenheid. In de klas

en erbuiten botsen waarden tussen ouders en school. Cultuuronderwijs kan helpen bij het omgaan met diversiteit, te beginnen in de klas. Scholen hebben behoefte aan ondersteuning op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling, vooral omdat zowel kinderen als ouders tijdens corona vaak uit beeld zijn geraakt.

Met KunstPakt binnen CmK4 werken we samen met culturele partners aan cultuuronderwijs dat aansluit bij burgerschap en stimuleren we ouderbetrokkenheid. Leerkrachten en kunstvakdocenten vergroten hun handelingsrepertoire om complexe onderwerpen bespreekbaar te maken in de klas en met ouders.

4 Oorlog

De COVID-19 pandemie was nog maar amper op zijn retour, toen aan de grenzen van Europa-oorlog uitbrak. De Russische invasie van Oekraïne schokte de wereld en bracht een enorme vluchtelingenstroom op gang. Ondertussen brak de oorlog tussen Hamas en Israël uit, die ook in de Nederlandse samenleving en de klas voor onrust en spanningen zorgt. Wij willen met KunstPakt de verbinding tussen burgerschaps- onderwijs en de wens van de overheid onderzoeken, om te blijven onderwijzen over de Holocaust. Samen met docenten burgerschap zoeken we de koppeling hiervan naar relevante vragen.

Wij merken de behoefte om samen met partners (hogescholen, culturele sector en onderwijs) stevig in te zetten op deskundigheidsbevordering en doen dat met de KCR Academie.

5. Samenwerking

Bij de uitvoering van CmK zijn vele partijen betrokken. De belangrijkste zijn het onderwijs en de culturele instellingen. Zij moeten het doen en er samen voor zorgen dat zoveel mogelijk leerlingen en studenten in deze stad zich breed kunnen ontwikkelen. Niet alleen de huidige generatie, maar ook de volgende. Cultuuronderwijs wordt voor hen dan een vanzelfsprekend onderdeel van het lesprogramma. Als penvoerder en intermediair speelt KCR hierin een leidende rol. We ondersteunen, begeleiden en adviseren de scholen om hun cultuuronderwijs te borgen, zetten fors in op kennisdeling en deskundigheidsbevordering, leggen jaarlijks aan de stakeholders verantwoording af over de inhoudelijke en financiële resultaten, en evalueren met EVI en projectevaluaties de voortgang van een programma op school.

5.1 Onderwijs

Onze samenwerking met het onderwijs vindt plaats op verschillende niveaus, waaronder leerkrachten, (kunstvak) docenten, cultuurcoördinatoren, directies en schoolbesturen. Binnen KunstPakt werken we samen met leerkrachten, (kunstvak)docenten en cultuurcoördinatoren van deelnemende scholen. Bij nieuwe scholen prioriteren we gespecialiseerd onderwijs en houden we rekening met de achterstandsscore.

In gebiedsgericht werken betrekken we ook schooldirecteuren. Consulenten sluiten gebiedsgericht aan bij directieoverleggen en nodigen schooldirecteuren uit voor netwerkbijeenkomsten en publieke programma's van KCR.

Schoolbesturen, eindverantwoordelijk voor de koers van hun onderwijskoepel, zijn belangrijke strategische gesprekspartners. KCR voert daarom als gelijkwaardig partner doorlopend overleg met schoolbestuurders om maatwerk te bieden op basis van hun koers. We bouwen hiermee voort op de intentieverklaring van veel Rotterdamse schoolbesturen om bij te dragen aan gelijke kansen door cultuuronderwijs, waarbij we ook niet-ondertekenaars betrekken.

5.2 Culturele instellingen

Bij het informeren, adviseren en begeleiden van scholen zijn culturele instellingen in Rotterdam onze deskundige partners. Zij beschikken over veel kennis en expertise op het gebied van cultuureducatie en hebben vaak al relaties met scholen. Dit is voor ons zeer waardevol. Samen streven we naar meer en beter cultuuronderwijs op Rotterdamse scholen. Daarnaast werken we nauw samen met andere wijkpartijen, zoals culturele aanbieders op scholen en de Cultuurregisseurs van Cultuur Concreet.

We sluiten aan bij bestaande netwerken, coalities en initiatieven en willen deze versterken via dit stimuleringsprogramma om bij te dragen aan een bloeiend cultureel (leer)ecosysteem. Dit doen wij door het inhoudelijk faciliteren van deze coalities en werken gezamenlijk aan de verankering van cultuuronderwijs in het curriculum van scholen. Momenteel kennen we vier coalities: filmeducatie en media, de architectuurcoalitie, de erfgoedcoalitie en de muziekcoalitie. Deze coalities, samengesteld op basis van discipline, bestaan uit culturele instellingen en werken aan een gemeenschappelijke visie op cultuuronderwijs in de grootstedelijke context van Rotterdam.

KCR draagt als onafhankelijke intermediair bij aan het versterken van de samenwerking tussen de coalitiepartners en de coalities onderling, met oog op een gelijk speelveld en gelijke kansen. In de wisselwerking tussen kennis verbinden, ontsluiten en overdraagbaar maken naar onderwijs kan KCR een belangrijke rol spelen. Hoewel we niet uitsluiten dat er in de toekomst meer coalities bijkomen, ligt de focus voorlopig op deze vier.

5.3 Hoger onderwijs

In 2021 publiceerde KCR het rapport 'Het talent is van zichzelf. Een kijk op Rotterdams talent(ontwikkeling).' Dit rapport beschrijft vier fasen in talentontwikkeling: kennismaken, ontwikkelen, bekwaam en excelleren. Alle vier zijn essentieel om talent te kunnen ontdekken en ontwikkelen, maar moeilijk te beheersen vanwege de vele factoren die meespelen. Hogescholen zijn cruciaal in deze keten, omdat ze leerkrachten en kunstvakdocenten opleiden en kennis ontwikkelen via lectoraten en onderzoeksprojecten. Deze kennis kan worden gekoppeld aan de thema's burgerschap, vakmanschap en plezier in taal, en worden ingezet voor cultuuronderwijs.

Rotterdam heeft verschillende hogescholen zoals Thomas More Hogeschool, Hogeschool Rotterdam, Willem de Kooning Academie en Codarts, die kunstvakdocenten opleiden. Een belangrijke ontwikkeling is Cultuur&Campus, een samenwerking tussen Codarts, Erasmus Universiteit Rotterdam, Hogeschool Rotterdam, Willem de Kooning Academie en de gemeente Rotterdam, gericht op innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken, de grenzen van disciplines en werkwijzen overstijgend.

De komende jaren blijft KCR samenwerken met hogescholen en wil deze samenwerking intensiveren. Zo wordt een convenant voorbereid met Codarts en Willem de Kooning Academie voor samenwerking op het gebied van

deskundigheidsbevordering en kennisontwikkeling van kunstvakdocenten. Ook is er een vaste samenwerking met Thomas More Hogeschool om kunstenaars bij te scholen in het onderwijs voor het project Slim Organiseren, en wordt verdere aansluiting gezocht bij het curriculum van PABO-studenten.

5.4 Kennispartners en ambassadeurs

We werken samen met externe kennispartners op de thema's burgerschap, plezier in taal en vakmanschap, omdat zij de deelnemers kunnen helpen met kennis over de verbinding tussen deze thema's en cultuuronderwijs. Met Vakmanstad ontwikkelen we een leerlijn waarin cultuuronderwijs en burgerschap samenkomen. Samen met de openbare bibliotheek Rotterdam en het lectoraat creëren we een taalrijke omgeving voor jonge kinderen, gericht op plezier in taal en met de Willem de Kooning Academie hebben we een langdurige samenwerking rond vakmanschap.

Inmiddels zijn er ambassadeurs voor cultuuronderwijs, waaronder Karim Amghar, Erik Scherder en Stine Jensen, die zich in het publieke domein laten horen. Voor de komende vier jaar streven we naar het verzamelen van een kring van ambassadeurs als critical friends om de missie van CmK naar een breder publiek uit te dragen.

6. Deskundigheidsbevordering en kennisdeling

6.1 Deskundigheidsbevordering

De afgelopen jaren hebben we verschillende trainingen vormgegeven ter bevordering van deskundigheid, waaronder de ICC-training voor groepsleerkrachten en de training Voor de klas in het speciaal onderwijs voor kunstvakdocenten. In samenwerking met Thomas More Hogeschool hebben we ervaring opgedaan met scholing rond pedagogische en didactische vaardigheden. Wij merken de behoefte om samen met partners (hogescholen, culturele sector en onderwijs) stevig in te zetten op deskundigheidsbevordering en doen dat met de KCR Academie. De behoefte is breed en omvat onder andere visievorming rond cultuuronderwijs, kennis over cultuuronderwijs in relatie tot burgerschap, vakmanschap en taalplezier, en het versterken van vaardigheden.

Scholen tonen tegelijkertijd een veranderende behoefte: meer korte workshops en minder tijdsintensieve trainingen. De komende jaren bouwen we voort op onze ervaringen en verbreden we het aanbod in een samenhangend programma, waarbij leerkrachten, kunstvakdocenten en educatoren deskundigheid kunnen bevorderen. KCR faciliteert deze uitwisseling van deskundigheid tussen culturele partners.

Als penvoerder investeren we ook in onze eigen deskundigheidsbevordering om scholen beter te kunnen informeren, adviseren en begeleiden op het gebied van cultuureducatie. We erkennen de noodzaak om een breder inzicht te hebben in de specifieke context van Rotterdamse gebieden en om onze kennis actueel te houden voor een kwalitatieve rolinvulling als KCR.

6.2 Kennisdeling

Voorafgaand aan kennisdeling zit de fase van kennisontwikkeling. Om te kunnen bepalen welke kennis er ontwikkeld wordt, is het belangrijk om te kijken welke kennis nodig en welke al aanwezig is. Onze focus rond kennis ligt zowel op het ontwikkelen als het delen ervan. Daarbij is het goed om onderscheid te maken tussen informatie en kennis. Wij zien kennis als het product van informatie, ervaringen, vaardigheden en attitude en dus als een breed begrip. En hoewel het in dit projectplan los wordt gepresenteerd van deskundigheidsbevordering, zien wij een sterke relatie tussen deze twee.

Openbare dialoog

Publieke gesprekken, zoals congressen en lezingen, zijn cruciaal voor kennisontwikkeling. Ze brengen urgente onderwijs- en cultuurvraagstukken onder de aandacht en stimuleren ontmoetingen tussen cultuur, onderwijs en beleid. Deze dialogen zijn dé plek voor reflectie en delen diverse vormen van kennis, inclusief informatie, ervaringen, vaardigheden en attitudes. Door per periode een overkoepelend thema per periode te zoeken, verbinden we verschillende dialogen. Het evalueren van de impact en het vastleggen van ontwikkelde kennis, bijvoorbeeld in publicaties, zijn essentieel. Publieke gesprekken bieden deelnemers inzicht en begrip voor diverse perspectieven, wat zij vervolgens kunnen toepassen in hun werkveld.

Kennissessies

Binnen KCR en daarbuiten wordt veel kennis over cultuuronderwijs ontwikkeld en wordt door KCR toegankelijk gemaakt middels kennissessie. Deze beslaan onderzoek, interessante ontwikkelingen binnen het mbo-practoraat of een thema als de effecten op kunst en cultuur door curriculumherziening. Altijd in relatie tot cultuuronderwijs in een grootstedelijke context.

Kennisbank

Als penvoerder vinden we het belangrijk dat kennis toegankelijk is en om impliciete kennis expliciet te maken. We zien daarin ook ruimte voor groei. De komende jaren ontwikkelen we een kennisbank waarin rapporten, publicaties en dossiers eenvoudig zijn terug te vinden. Daarnaast vind je er relevante informatie over het Rotterdamse cultuuronderwijs of verwijzen we je actief door naar andere kennispartners. Kun je niet vinden wat je zoekt, dan zijn we makkelijk bereikbaar om je op weg te helpen.

Rol van de kunstvakdocent

Een schoolvisie op cultuuronderwijs is essentieel om het te borgen in het curriculum. De kunstvakdocent speelt hierbij een cruciale rol, maar er zijn uitdagingen, zoals de beschikbare tijd en benodigde vaardigheden. Het is van belang kennis te ontwikkelen en te delen over de rol van de kunstvakdocent en hoe deze bijdraagt aan de borging van cultuuronderwijs. Dit wordt nog urgenter gezien het toenemende lerarentekort en de schaarste aan kunstvakdocenten, terwijl de tijd voor kunstvakken in de lerarenopleiding afneemt. De komende jaren vraagt dit specifieke aandacht.

6.3 Netwerken

Onze netwerken bestaan uit mensen en organisaties die samen streven naar vooruitgang in cultuuronderwijs. We voeden ze met informatie en kennis en stimuleren onderlinge uitwisseling. Door bijeenkomsten te organiseren voor verschillende netwerken, zoals het Rotterdams CKV en het netwerk cultuurcoaches, netwerk educatoren culturele instellingen en de werkgroep mbo cultuur & praktijk, ontwikkelen we nieuwe kennis die we breed kunnen delen. Het draagvlak van deze netwerken bij de deelnemers is voor ons essentieel.

Voorafgaand aan kennisdeling zit de fase van kennisontwikkeling.

7. Monitoring en evaluatie

Binnen CmK3 hebben we op continue basis gemonitord en geëvalueerd. Dat startte al bij aanvang van deze periode met een andere realiteit (door de coronacrisis) dan in de aanvraag beschreven. Onze aanpak hebben we continu onder de loep genomen en halverwege de periode bijgesteld. Daarnaast hebben we de verschillende cultuureducatieve activiteiten in de vorm van proeftuinen en meerjarige samenwerkingen gevolgd. Ook daar hebben we ingezet op het secuur vastleggen van het doel van de activiteit om vervolgens te kunnen volgen of de doelen zijn bereikt. De afgelopen jaren hebben we bovendien actief bijgedragen aan het doorontwikkelen van het zelfevaluatie-instrument EVI.

7.1 Doelen

We monitoren op drie niveaus:

- **Activiteit:** We houden een vinger aan de pols bij elke activiteit, of het nu gaat om cultuureducatie op scholen, trainingen of workshops binnen de KCR Academie, of kennisdelingsactiviteiten. We maken de impact meetbaar en geven deze lading.
- **Overkoepelende inzichten:** Het monitoren geeft zicht op zowel de impact van individuele activiteiten als overkoepelende inzichten over verschillende activiteiten, in relatie tot de stip aan de horizon.
- **Stadsbrede inzichten:** We streven naar meer inzicht in cultuuronderwijs in Rotterdam door gegevens uit CmK te vergelijken met inzichten uit andere monitorinstrumenten van KCR en derden.

7.2 Activiteiten

In de aanloop naar CmK4 werken we aan een gestructureerde aanpak als het gaat om monitoring en evaluatie met instrumenten die effectief bijdragen aan het verkrijgen van de gewenste inzichten.

Verhalend waarderen én tellen

Als we de impact willen weten van een interventie kijken we veelal naar kwantitatieve manieren om te meten door het aantal scholen, leerlingen of activiteiten te tellen. Daarmee missen we echter inzichten die we niet kunnen tellen zoals gedragsverandering bij leerlingen, de leerkracht of in het schoolteam. Om een completer beeld te schetsen willen we verhalend waarderen én tellen.

EVI

We gaan door met EVI met als belangrijkste doel om de school inzicht te geven waar ze staan als het gaat om cultuuronderwijs en welke vervolgstappen kansrijk zijn. Secundair levert EVI overkoepelende inzichten door een aanvullende analyse door de EUR. Concreet blijven we scholen stimuleren om EVI te gebruiken, maar op basis van de ervaringen

afgelopen jaren vinden we het belangrijk dat het passend is in de context van waar de school staat. We blijven actief bijdragen aan de landelijke doorontwikkeling van EVI.

Monitor Cultuuronderwijs Rotterdam

Buiten de kaders van CmK ontwikkelde KCR de Monitor Cultuuronderwijs Rotterdam (MCR) waarmee we inzicht geven in cultuuronderwijs in onze stad. De MCR geeft op dit moment antwoord op vragen als welke samenwerkingen er zijn tussen scholen en culturele instellingen en hoe intensief die samenwerking is. De monitor blijven we door ontwikkelen tot een waardevol instrument om de kwaliteit, het bereik, de spreiding en het effect van het cultuuronderwijs in de stad te volgen.

Onderzoek

Het kan zijn dat de actualiteiten vragen om verdiepend onderzoek en we vinden het belangrijk dat daar ruimte voor is. Zo hebben we in de aanloop naar de oprichting van het MBO practoraat aanvullend onderzoek laten doen naar cultuuronderwijs binnen het MBO. Het gaat dan veelal om kortstondige eenmalige aanvullende onderzoeken.

Samenwerken

In de operationalisering staat voor ons altijd de driehoek tussen school, culturele instelling en penvoerder centraal. Het monitoren is geen doel op zich, maar voor alle partijen een middel om te kijken waar je staat, welke verandering je beoogde en wat je hebt gerealiseerd. Niet om te oordelen, maar om te leren en bij te kunnen sturen. De kennis die we ontwikkelen, delen we vervolgens actief met andere stakeholders.

7.3 Duurzaamheid

KCR draagt bij aan een duurzame wereld door bewust om te gaan met klimaat en milieu. We produceren duurzaam bij evenementen en in onze marketing en communicatie. Regelmatig kiezen we voor vegetarische en/of veganistische catering en letten op ons energieverbruik. Duurzaamheid is ook een thema in onze programmering en (cultuur) educatieve activiteiten. Hoewel we nog geen structureel duurzaamheidsbeleid hebben, zijn we bereid om hier stappen in te zetten. In de komende jaren willen we dit aanpakken door de vragenlijst van het ministerie in te vullen en verdere mogelijkheden te verkennen.

www.kc-r.nl